

Dissertatio Academica
Sistens cogitationes
De
Origine & Propagatione
Litterarum;

Cujus

Partis Posterioris sect. Posteriores
Conf. Ampliff. Fac. Philos. in Reg. Acad. Aboënsi;

Publico examini modeste submitunt

SAMUEL WILH. HEURLIN,

Phil. Mag.

&

HENRICUS SELENIUS,

Stip. Reg. Wiburgenses,

In Audit. Majori die VII Decembris MDCCXCVI,
Horis ante meridiem solitis,

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

§. VIII.

In regionibus Euphrati (Indove) vicinis ortam primum esse veram scribendi artem, scilicet Alphabeticam, indeque ad cæteras *Asia* terras diffusam; ex iis quæ supra disputavimus, admodum probabile videtur (a). Eodem ex fonte inventum hocce ingeniosissimum etjam ad *Africam* affluxisse, nemini Historiam ducem sequenti, obscurum esse potest. Ad *Aegyptios* quod attinet, illos scripturam suam Alphabeticam Phœnicibus debere, vetus traditio ac fama constans manifestum facit (b). Hæc etenim gens

F

mer-

(a) *Asiam* artium & literarum fuisse patriam, & inter gentes Asiaticas Babylonios (ac quosdam populos Indicos?) luce primum collustratos, a pluribus eruditis est agnitum. Cfr. WAHL *Versuch einer Allgem. Geschichte der Litteratur* I Th. p. 14. sq. HERDER *Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit*, II, Th. p. 294—305. III. Th. p. 63—74.

(b) Hac de re plurimi certe scriptores conveniunt. Cfr. HERDER l. c. III. Th. p. 116. DENIS *Einleitung in die Bücherkunde* I. Th. pag. 31. WAHL l. c. I. Th. p. 20. 37. 65. Ac similitudinem literarum Phœniciarum cum Aegyptiis demonstrat CAYLUS *Recueil d'Antiquités*. T. I. p. 74. T. V. p. 78. (Paris. 1752. 4°.) Cfr. etjam BÜTTNER *Vergleichungs-Tafeln* I St. p. 12. Tab. II.

mercatura & navigatione (ad quam ipsa oræ suæ maritimæ opportunitas eam excitavit) antiquitus illustris, una cum mercibus suis literas etiam artesque Asiaticas in Europam & Africam advexit (c). Ab eodem etiam populo *Carthaginienes*, Coloniam Phœniciam, literas accepisse, facile est intellectu. Harumque gentium ut linguam, ita & scripturam, admodum fuisse similes, ex numis earum, qui adhuc supersunt, apparet (d). Aegyptios vero & Carthaginienes acceptam a Phœnicibus scriptu-

(c) Cfr. quæ de navigatione & artibus Phœnicum copiose non minus, quam eleganter disputant HEADER I. c. III. Th. p. 98. 99. & WAHL I. c. I. Th. p. 19 sq. quorum hic bene observat: „Die Verbreitung der „Künste und Wissenschaften ist ihr vornehmstes Verdienst. Sie streuten den ersten Samen Asiatischer „Künste in alle Welt aus.“

(d) Cfr. WILH. GUTHRIE & JOH. GRAY *Allgem. Weltgeschichte* III. Th. p. 293. Lucem artium & literarum apud Carthaginienes (ac vicinos etiam optimates Africanos) non contemnendam obtinuisse, vel celebris PLINII locus docet (*Nat. Hist.* L. XVII. C. V.): „Pœnus (Dux) MAGO, cui quidem tantum honorem „Senatus noster habuit *Carthagine capta*, ut quum *regulis Africæ Bibliothecas donaret*, unius ejus duodeviginti volumina censeret in Latinam linguam transferenda.“ *Bibliotheca* igitur *Carthagine* aderant, iisque *reguli Africæ* pretium statuere norant; quod iis tribuere *barbari Romani*, opprimere orbem quam colustrare diligentius studentes nesciebant!

scripturam Alphabeticam ad vicinos quoque nonnullos populos propagasse; improbable haud videtur. Hoc saltem notum est, *Numidas* & *Mauros* literis utros fuisse (e); licet quales illæ fuerint, & a quibus eas acceperint, exacte definiri non possit. Fateri etiam oportet, literas non videri admodum late his viis ad populos Africanos penetrasse; quarum neque ulla fere supersunt vestigia. Plurimos contra illorum incultos plane fuisse & barbaros, antiquioris ævi scriptores testantur. *Aethiops* vero, qui adhuc una cum quibusdam Indiæ gentibus scripturæ quodam genere syllabicæ utuntur, illud videri Syris & Homaritis debere, non improbabiler disputatur (f). *Arabes* tandem una cum religione literas etiam suas late per Africam propagarunt. Hinc notum est, multos Africanos non alia fere uti scriptura: quin nonnulli (Aegyptii &c.) neque alia hodie lingua quam Arabica utuntur. Europæis vero hodiernis hoc sane est dedecori, quod ad literas, artes & scientias in Africa propagandas parum omnino contulerint, quippe qui eam opprimere & subjugare malunt, quam ex-

F 2

co-

(e) Hoc sane de Numidis testantur SALLUSTIUS *Jugurth* Cap. LXX. & LXXI. & VALERIUS MAXIMUS L. I. C. I. Literas vero *Maurorum* similes fuisse *Numidicis* existimant WILH. GUTHRIE & JOH. GRAY l. c. V. Th. 2. pag. 143.

(f) Cfr. Quæ jam observata sunt p. 31. not. h.

colere; si recentes Anglorum in *Sierra Leona* conatus consiliaque excipias, non optime hactenus successu usa.

§. IX.

Quod ad *Americam* attinet, illam cum primum ab Europæis detegeretur, parum cultam fuisse, constat. Vestigia diluculi cujusdam apud *Mexicanos* & *Peruvianos* reperire licuit: qui non minus quoad vitam civilem, quam artes quasdam a se inventas, cæteris Americæ populis, rudibus plane ac feris, longe præstabant (a). Hinc illi neque arte scribendi omnino caruere. *Mexicanos* enim scriptura *Cyriologica* (quam Dn. ROBERTSON haud incommodè *Pictiure-writing* appellat) & *symbolica* usos fuisse (b); Per-

(a) Cfr. ROBERTSON *Hist. of America*, Vol. III. B. VII. p. 151 — 227.

(b) Quin ad initia scripturæ quoque Characteristicæ progressos fuisse testatur ROBERTSON l. l. c. c. P. 181. 182. cujus verba sunt: „But it is only in one instance the notation of numbers, that we discern any attempt to exhibit ideas, which had no corporeal form. The Mexicain painters had invented artificial marks, or *signs of convention*, for this purpose. By means of these, they computed the years of their kings reigns, as well as the amount of tribute, to be paid into the royal treasure. The figure of a circle re-

ruvianos vero per nodos filis varii coloris artificiose innexos (Quipos), memoriam rerum memorabilium posteritati mandasse, scriptores testantur (c). Veterem vero huncce morem & cultum eorum, sensim jam periisse, notissimum est. Europæos enim, subjugata America, una cum religione Christiana literas etjam suas illuc attulisse, nemo ignorat.

§. X.

Supereft, ut ad *Europam* nostram tandem veniamus. Illam, ut totam suam lucem, ita etjam literas, *Græcis* imprimis debere, inter omnes constat. Dolendum vero, Historiam Palæographiæ | Græcæ densa circumfusam esse caligine. Pro certo quidem affirmari potest, literas Græcorum *Phœnicia* esse originis (a); quo vero tempore, & quibus auctori-

F 3 bus

„presented unit, and in small numbers, the computation was made by repeating it. Larger numbers were expressed by a peculiar mark, and the had such as denoted all integrall numbers from twenty to eight thousand. The short duration of their empire prevented the Mexicans from advancing farther in that long course which conducts men from delineating real objects, to the simplicity and ease of Alphabetic writing.“ Cfr. etjam p. 386. not. XXVI.
(c) Cfr. supra p. 12. not (b).

(a) Literas Græcas Phœniciam prodere formam, demonstrat MONTFAUCON *Palæographiæ Græcæ* l. II. c. 11.

bus in Græciam sint allatæ, homines eruditi litigant. Sunt enim, (inter quos Illustr. WOOD) qui eas ætate Homeri juniores esse existiment (b), Poëmata summi

p. 120 & 126 sq. Et inde JOH. JAC. RAMBACH *Zusätze* (III. Th.) zu JOHAN POTTERS *Griechische Archæologie* p. 243. (cfr. Tab. I.) Fuere quidem, qui literis Græcis originem Aegyptiacam tribuerent, Cadmum natione fuisse Aegyptium statuentes. Maximæ vero auctoritatis scriptores testantur, eum filium fuisse Agenoris, qui Aegypto relicta, in Phœnicia regnavit. Hinc probabile videtur, Cadmum in Phœnicia natum & educatum, scripturam patriam potius quam Aegyptiacam ad Græcos attulisse. Alii cum OLAO RUDBECKIO (celebri *Atlantices* auctore) literas Græcas ex *Runis* veterum Gothorum derivare conati sunt. Hoc vero quam absurdum sit, nemo non videt. Unde enim constat, Runas tum jam fuisse a nostris adhibitæ? Illustr. IHRE copiose sane ac graviter demonstravit, illas seculo demum quinto vel sexto post æram Christianam, in septentrione innotuisse. Cfr. JOH. GUST. STENBERG *Dissert. de runarum patria & origine* præf. Illustr. IHRE 1770. Upsaliæ edita.

(b) Huic vero sententiæ testimonia veterum auctorum expressa repugnant. Sic v. c. HERODOTUS lib. V. c. 59. inscriptionum vetustarum, ævo Homeri superiorum, mentionem facit, quas apud Thebas Bæotias in Ismenii Apollinis templo se vidisse affirmat. Ac Σηματα quæ in Iliad. Z. v. 168. pugillaribus inscripta fuisse commemorantur, commode *litteras* significare possunt. Usum tamen litterarum apud Græcos, ex

fummi hujus vatis memoriæ tantum ope condita, cantugne propagata fuisse censentes: qua etiam ratione Carmina *Osfiani* ad nos pervenisse constat. Alii
aucto-

defectu materiæ in qua commode scriberent, reliquique apparatus ad facile scribendum necessarii, avo Homeri admodum fuisse rarum, mirum nemini videri debet. Cfr. IOH. HEINR. JUST KÖPPEN *Erklärende Anmerkungen zum Homer* II. Band. pag. 171, 172. Homericæ vero poemata si, ut recentiores nonnulli suspicantur (quæ sententia nec veteribus ignota fuit) non ab uno auctore profecta, sed a pluribus vetustis carminibus nonnisi memoriæ ope hætenus conservatis, ferius conflata (quod idem de OSSIANI Poëmaticis plurimi jam docent) ac in unum compacta fuisse, existimentur: mirum videri non debet, vestigia scripturæ vel in iis parcissime occurrisse, vel ex iis fuisse deleta. Vid. FRID. AUG. WOLFII *Prolegomena in Homerum* (s. HOMERI Opera ex recent. Fr. A. WOLFII T. I.) Halæ 1795. 8:o. cfr. memorabilis hujus libri recensio in *Götting. Anzeigen von gelehrten Sachen* (a 1795. N:o 186. p. 1857. 199. (cfr. etiam quæ disputat Cel. HEYNE ib. N:o 203. pag. 2005 199) & in *Allgem. Litteratur Zeitung* a. 1796, N:o 33 & 34. it. WOOD l. c. p. 272. 19. & *Zusätze* p. 58 19. Vid. e veteribus PLATO *Hipparch.* init. CICERO *de Orat.* L. III. C. 34. JOSEPHUS *contra Apion.* L. I. C. 2. (edit. Havercamp) pag. 438 19. AELIANUS *Var Hist.* L. VIII. C. 2 & L. XIII. C. 14. EUSTATHIUS *Comment. in Homer* L. I. init. GELLIUS Lib. VI Cap. 17. PAUSANIAS L. VII. C. 26. SUIDAS in voce *Ὀμηρος* &c.

auctoritate suffulti *Herodoti*, Cadmum Phœnicem Græciæ literas primum intulisse; alii eas jam ante Cadmum *Pelasgis* notas fuisse, contendunt. Inter tam diversas sententias, difficile est iudicatu, cui potior fides sit tribuenda? Cum tamen *Herodotus* de literis per Cadmum in Græciam primum allatis, nihil certi ipse affirmet (c), & ex *Historia* eluceat, gentes Græcas mature satis imperiis jam fuisse firmatas, legibus instructas, & commercio cum exteris gentibus (etiam Phœnicibus) conjunctas; non possumus non eorum potissimum sententiæ assentiri, qui usum literarum in Græcia Cadmo superiorem fuisse arbitrantur. Contendunt nimirum, *Pelasgos* (quos alii a Phœnicibus, alii a *Scythis* ortum duxisse putant) literas in Græciam primum adduxisse; Cadmum vero in Europam serius profectum, scripturam hancce *Pelasgicam* emendasse, (forte auxisse, figuras quarundam literarum mutasse, nomina iis imposuisse Phœnicia &c.). Veterum quoque *Rhodi*orum & *Cretensium* traditiones a *Diodoro Siculo* conservatæ, sententiam hancce confirmant. Quarum illæ testabantur, jam ante diluvium *Deucalion*eum, lite-

(c) Quod enim de hac re commemorat, nonnisi suam esse Hypothesin verba ipsa l. c. C. 58. indicant: 'Οι δε Φοίνικες οὗτοι, οἱ συνὲ καδμῶ ἀπικόμενοι — ἐσήγαγον διδασκαλία ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἔόντα πρὶν Ἕλλησι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

litteras in Græcia usitatas fuisse, memoriam vero earum una cum maxima parte hominum hoc casu periisse (d), ideoque Cadmo postea in Græciam venienti totam inventionis laudem fuisse tributam. Hæc vero docebant, Phœnices cum Cadmo in Europam profectos, litteras Græcas non invenisse, verum formas tantum elementorum immutasse. Ex quibus assertionibus inter se collatis, apparere videtur, apud Græcos jam ante Cadmum litteras in usu fuisse; eas vero a Pelasgis, gente antiqua & per Græciam late diffusa, non solum primo advectas, verum etiam deinde ab interitu conservatas, ac per Græciam propagatas fuisse, admodum probabile credas: quam etiam forte ob causam *πελασγικὰ γράμματα* dictæ sunt, eadem ex ratione ex qua post Cadmum easdem *Φοινικίαι* vocatas esse, constat (e).

Sed de origine scripturæ Græcæ satis jam dictum. Gentes vero Italas scripturam suam Græcis debere, nemo jam in dubium vocat. Hoc enim non minus ex

G

Græ-

(d) A Pelasgis tamen superiora Græciæ loca incolentibus, servatas esse Græcorum litteras tradit EUSTATHIUS in *Scholiis ad Homeri Iliad.* β. v. 841.

(e) Cfr. quæ de tota hac re egregie agit BOUHIERIUS in *Dissertat. sua: De priscis Græcorum & Latinorum litteris.* Consulatur etiam RAMBACH *Supplem. ad POTTERUM* l. c. (III. Th.) p. 237. sqq.

Græcarum literarum cum Latinis affinitate (*f*), quam ex testimoniis veterum scriptorum evidenter elucet. A qua vero imprimis gente Græca Latini literas suas acceperint, inter eruditos non convenit: alii enim Pelasgis, alii Arcadibus hoc tribuunt. Veritati tamen maxime convenire videtur, a Pelasgis olim e Græcia in Italiam migrantibus, scripturam Græcorum antiquissimam primum illuc advectam fuisse. *Etruscos* vero utpote vetustissimam Italiæ gentem, & gloria navigationis artiumque mature jam exultarum nobilissimam (*g*), a Pelasgis (cum quibus aliquando

(*f*) Hoc inter veteres testatur *PLINIUS Hist. Mundi Nat.* L. VII. c. 58. dicens: „Veteres Græcas (litteras) fuisse easdem pæne, quæ nunc sunt Latinæ, indicio „erit Delphica tabula antiqui æris.“ &c. *TACITUS Annal.* Lib. XI. c. 14. etiam docet, literas Latinas veterrimis Græcorum similes fuisse. Cfr. *MONTEAUCON* l. c. L. II. c. I. p. 121.

(*g*) De artibus Etruscorum cfr. *WILH. GUTHRIE & JOH. GRAY* l. c. IV. Th. p. 18. sq. Consulatur etiam *HERDER* l. c. III. Th. p. 225 — 233. *Gesch. der Etrusker (in Sammlung von Erläuterungs-Schriften zur Allgem. Welt Historie* III. Th. Abschn. II. p. 84. sqq. *AMADUTHI Alphabetum veterum Etruscorum Romæ* 1775. fol. pag. LVII & plures *Commentationes* *CEL. H. YNE in Novis Commentariis Societatis R. Scientiar. Göttingensis* T. III. p. 32. lqq. T. IV. pag. 65. lqq. T. V. p. 37. lqq. T. VI. p. 35. lqq. Nec non (cujus recen-

do intime fuisse conjunctos ex antiquis scriptoribus apparet) literas primum accepisse, ac deinde cum vicinis suis Italis communicasse, non immerito defenditur. (Alii directe ab ipsis Phœnicibus habuisse, minus, ut nobis videtur, probabiliter, putant). Arcadas serius, duce Evandro in Italiam profectos, mutatas (per Cadmum) literas secum attulisse & in Latio propagasse, improbable haud videtur (h).

§. XI.

Ex literis Græcis porro *Sclavonicas* etjam & *Rusficas* esse natas, satis constat. Historia enim testatur, Græcos una cum religionis mysteriis scripturam etjam suam cum his communicasse. Ac notum est, Constantinum Philosophum Græcum, qui seculo nono vixit, sub nomine etjam S. CYRILLI celebrem, gentibus Sclavonicis (una cum fratre suo *Methodio*) literas primum instillasse: a quo Cyrillicæ deinde sunt appellatæ (a). Ex Græcis etjam

G 2

lite-

sio exhibetur in *Gött. Anzeigen von gelehrten Sachen* A. 1791. p. 137 sqq. & p. 174. sq.) LANZI *Saggio di lingua Etrusca* &c. Romæ 1789. 8:o.

(b) Cfr. *Disfertat. Dn. Mag. GABR. JOH. CAJANDER de origine Literarum Latinarum* præf. *Celeb. Dn. Prof. PORTHAN Aboæ* 1786. edita.

(a) Vid. SCHMIDT *genannt PHISELDER Einleitung in die Russische Geschichte* 1 Th, 1 Hauptst, §. 18. p. 77. sqq.

literis *Moeso Gothicas* vel *Ulphilanas* (*b*) esse ortas, communis est eruditorum opinio. Ac qui Alphabetum *Ulphilanum* cum *Græco* contulerit, magnam sane inter ea deprehendet similitudinem (*c*).

§. XII.

Latinis vero reliquas omnes gentes *Europæas* reliquarum literarum usum debere, in confesso est; *Turcis* exceptis, qui scripturâ *Arabica* utuntur (*a*). *Veterum Europæ gentium* quam plurimas
lite-

Hoc Alphabetum *Bulgaris* etjam, *Dalmatis* &c. commune est.

(*b*) Sic dictas ab *Ulphila*, Episcopo *Mœsiæ*, auctore versionis *Bibliorum Gothicæ*, cujus fragmenta exhibet nobilissimum illud antiquitatis monumentum *Codex* qui appellari solet *argenteus*, quem *Bibliotheca Upsaliensis* hodie servat.

(*c*) Cfr. *Illustr. IHRE Analecta Ulphilana* p. 34. Tab III p. 46. sq. Idem l. c. p. 50. sqq. *Scythas Græcorum Magistros* salutans, literas quidem *Græcas* ex *Gothicis* derivare haud dubitat, quæ tamen sententia a vulgari opinione valde recedens, an multos nactura sit defensores, dubitamus.

(*a*) In *Hispaniam* & *Siciliam* &c. a *Phœnicibus* ac *Carthaginensibus*, qui coloniam illuc deduxerant, artem scribendi olim fuisse advectam, nonnulli eruditi contendunt, neque dubium videtur, quin coloni ipsi dome-

literis plane caruisse, novimus. Sic v. c. apud veteres Thracas, Germanos, Britannos, Iberos &c. nulla earum adhibitarum vestigia reperiuntur (b). Ope tantum carminum eos solitos fuisse, memoriam rerum præclare gestarum ad posterum propagare, Historia testatur (c). Quod ad *Runas* gentium septentrionalium attinet, ex literis Latinis ortum suum

G 3

illæ

sticis literis, secum advectis, usi sint: quod & monumenta antiqua literis sive Phœnicis sive Punicis exarata, in iis locis reperta, confirmant: quorum tamen quædam recentioris esse ævi, & ab Arabibus, earundem terrarum dominis, profecta, suspicari licet? Ad indígenas vero, hac via, literas haud late fuisse propagatas credas; ut nec Arabicæ stabilem apud Christianos Europæos usum obtinuerunt. Si locus CÆSARIS (*de bello Gall.* L. VI. C. 14.) recte habet, Gallos in reliquis fere rebus præter eas quæ ad Druidum disciplinam pertinerent, *publicis privatisque rationibus, Græcis literis usos fuisse*; has sine dubio a Masiliensibus didicerunt. Cfr. STRABO *Geogr.* L. IV. pag. 125. (ed. CASAUBONI GENEV. 1587. fol.) GUTHRIE & GRAY (s. rectius JOH. DAN. RITTER) l. c. V. Th. III B. p. 320 sqq.

(b) Germanos literas ignorasse, docere quibusdam videtur etiam TACITUS *Germania* Cap. XIX. De *Tracibus* cfr. AELIANUS *Var. Hist.* L. VIII. C. 6. (ex *Androtione*, cui tamen ipse non maximam fidem tribuisse videtur.)

(c) Sic v. c. TACITUS l. c. C II. tradit, Carmina apud Germanos unicum fuisse memoriæ & Annalium genus.

illæ quoque, sine dubio ducunt: magnam certe cum illis, attente consideratæ, ostentant convenientiam. Fatendum quidem est: quæ de prima origine & patria Runarum traduntur, deusis involuta esse tenebris; hoc tamen non sine ratione contendi posse videtur, illas vel in Germania vel in Anglia non ante seculum post æram Christianam quintum natas fuisse (d) ac in septentrionem propagatas longe lateque apud Norvegos, Suecos, Danos, Islandos viguisse. Lapidibus & lignis insculptas (e), & cippis imprimis sepulchralibus in honorem mortuorum erectis fuisse incisas, constat. Sensim vero literis Latinis locum concesserunt, ita ut seculo decimo quinto usus earum in patria nostra penitus evanuerit (f).

(d) Cfr. JOH. GUST. STENBERG Dissert. *De Runarum patria & Origine* præf. Illustr. IHRE 1770. Ups. edita. Fuere nonnulli, qui *Odinum* Runas ad Scandinavios primum attulisse contenderent. Quæ tamen sententia nullo suffulta est fundamento. Nemo certe veterum scriptorum vel verbo hujus rei mentionem facit.

(e) Quod etjam celebres illi versus VENANTII FORTUNATI (sec. VI. scriptoris) lib. VIII. Epigr. XVIII. indicant:
 Barbara fraxineis pingatur runa tabellis,
 Quodque papyrus agit, virgula plana valet.

(f) Cfr. Cel. GÖTTLIN Dissert. *De Runarum in Suecia casu* Præf. Illustr. IHRE Ups. 1771 & 1773 edita,